ISSN 2524-0374

УДК 34.796 (075.8)
DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-3/24

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАСТОСУВАННЯ ДОПІНГУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

LEGAL LIABILITY FOR DOPING: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

Чеховська І.В., д.ю.н., професор,
професор кафедри цивільного права та процесу
Державний податковий університет
orcid.org/0000-0002-7030-2456

Демчук М.В., студентка І курсу магістратури
Навчально-науковий інститут права Державного податкового університету
orcid.org/0000-0003-4302-6764

У статті здійснено аналіз проблеми використання допінгу у сучасному професійному спорті. Розглянуто поняття допінгу не лише як вживання заборонених речовин, а як системне порушення антидопінгових правил, визначених Всесвітнім антидопінговим кодексом. Особливу увагу приділено міжнародному та національному правовому регулюванню, зокрема діяльності ВАДА та Національного антидопінгового центру України.

Здійснено аналіз принципу «суворої відповідальності» спортсменів та визначено специфіку розгляду спортивних спорів у Спортивному арбітражному суді (CAS). Доведено, що боротьба з допінгом є ключовим інструментом захисту принципів чесної гри, здоров'я спортсменів та авторитету олімпійських цінностей у межах автономної системи спортивного права.

Окремим вектором дослідження є аналіз процесуальних ризиків та правових викликів, з якими стикаються суб'єкти спорту в умовах посилення антидопінгового контролю. Встановлено, що сучасна практика Спортивного арбітражного суду демонструє тенденцію до глибшого аналізу суб'єктивної сторони порушення (наявності умислу), що дозволяє диференціювати санкції залежно від обставин потрапляння речовини в організм.

З огляду на жорсткість санкцій та комерціалізацію спорту, ключовим елементом захисту кар'єри спортсмена стає не лише дотримання правил, а й превентивне юридичне консультування. Обґрунтовано необхідність кваліфікованої юридичної підтримки та превентивного консультування для мінімізації помилок у професійній кар'єрі спортсменів.

У статті також розглядаються питання кримінально-правової охорони неповнолітніх від примусу до вживання допінгу та визначено роль національних судів загальної юрисдикції, які, дотримуючись принципу автономії спортивного права, визнають пріоритет спеціалізованих міжнародних інстанцій у вирішенні подвійних спорів. Обґрунтовано доцільність посилення юридичної відповідальності персоналу (тренерів, лікарів), чия недбалість часто стає причиною дискваліфікації неповнолітніх спортсменів.

Ключові слова: допінг, антидопінгові правила, Всесвітній антидопінговий кодекс, Національний антидопінговий центр, спортивне право, дискваліфікація, Спортивний арбітражний суд, юридична відповідальність.

The article analyzes the problem of doping in modern professional sports. The concept of doping is considered not only as the use of prohibited substances, but as a systemic violation of anti-doping rules defined by the World Anti-Doping Code. Special attention is paid to international and national legal regulation, in particular the activities of WADA and the National Anti-Doping Center of Ukraine.

The principle of "strict liability" of athletes is analyzed and the specifics of considering sports disputes in the Court of Arbitration for Sport (CAS) are determined. It is proven that the fight against doping is a key tool for protecting the principles of fair play, the health of athletes and the authority of Olympic values within the autonomous system of sports law.

A separate vector of the study is the analysis of procedural risks and legal challenges faced by sports subjects in the context of increased anti-doping control. It has been established that the modern practice of the Court of Arbitration for Sport shows a tendency towards a deeper analysis of the subjective side of the violation (presence of intent), which allows differentiating sanctions depending on the circumstances of the substance entering the body.

Given the severity of sanctions and the commercialization of sports, the key element of protecting an athlete's career is not only compliance with the rules, but also preventive legal counseling. The need for qualified legal support and preventive counseling to minimize mistakes in the professional career of athletes is substantiated.

The article also examines the issues of criminal law protection of minors from coercion to doping and defines the role of national courts of general jurisdiction, which, adhering to the principle of autonomy of sports law, recognize the priority of specialized international instances in resolving disputes. The expediency of strengthening the legal liability of personnel (coaches, doctors), whose negligence often causes the disqualification of minor athletes, is substantiated.

Key words: doping, anti-doping rules, World Anti-Doping Code, National Anti-Doping Center, sports law, disqualification, Court of Arbitration for Sport, legal liability.

Актуальність. Сьогодні професійний спорт висуває настільки високі вимоги до спортсменів, що вони змушені працювати на межі своїх психофізіологічних ресурсів. У таких умовах використання заборонених речовин перетворилося на одну з найгостріших проблем сучасності. Міжнародний олімпійський комітет наголошує, що допінг, поруч із маніпуляціями на ставках, створює реальну загрозу самому існуванню та авторитету олімпійських цінностей [1]. Варто згадати слова легендарного спринтера Усейна Болта: «Сподіваюся, спортсмени зрозуміють: якщо вони не припинять вживати допінг, спорт помре» [2], – ці слова якнайкраще описують критичну межу, на якій сьогодні перебуває професійний спорт. Проблема використання заборонених речовин давно вийшла за межі суто медичних чи етичних дискусій, перетворившись на один із найскладніших викликів для сучасної юриспруденції.

Сьогодні допінг – це не просто порушення спортивного режиму, а деструктивне явище, що підриває фундаментальні правові принципи чесної гри, рівності учасників та професійної доброчесності. З огляду на масштабну комерціалізацію спорту, наслідки антидопінгових право-

© Чеховська І.В., Демчук М.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

порушень тягнуть за собою складні юридичні процеси: від дисциплінарних санкцій і дискваліфікацій до багатомільйонних судових позовів у цивільному та кримінальному порядку.

Високий ступінь комерціалізації спортивної сфери та надмірна вартість перемоги лише загострюють ситуацію, спонукаючи до використання заборонених методів стимуляції працездатності. Однак, з медичного погляду безконтрольне застосування таких препаратів є вкрай небезпечним, оскільки вони часто вживаються без належних показань, завдаючи непоправної шкоди здоров'ю та навіть призводячи до летальних наслідків.

З огляду на зазначене вище вважаємо обрану тематику актуальною для дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правової відповідальності у сфері спорту та механізми протидії вживанню заборонених речовин стали об'єктом глибокого аналізу у працях багатьох науковців та юристів-практиків, зокрема Артем'єва Л.О., Білоцького С.Д., Бордюгова Н.В., Голець В.О., Джуринського П.Б., Петренка О.І., Петрова В.О., Прокопець М.О., Сергієнка В.М., Тіхонова В.А., Туряниця О.О., Шевченка О.О., Шундяк А.В. та інших.

Водночас, не применшуючи значення проведених досліджень, вважаємо за доцільне більш детальне вивчення теоретичних та практичних аспектів юридичної відповідальності за застосування допінгу.

Мета статті полягає у комплексному аналізі правової природи допінгу як деструктивного явища в сучасному спорті, дослідженні системи антидопінгового регулювання на міжнародному та національному рівнях, а також у вивченні юридичних наслідків порушення антидопінгових правил через призму судової практики Спортивного арбітражного суду.

Виклад основного матеріалу. Термін «допінг» в спортивному праві вживається не лише як заборонений препарат, що потрапив до організму спортсмена. Допінг – це факт порушення антидопінгових правил, який полягає окремо або в сукупності наступних протиправних з точки зору Всесвітнього антидопінгового кодексу дій:

– наявність забороненої речовини або її метаболітів, або маркерів у пробі, взятій у спортсмена;

– використання або спроба використання спортсменом забороненої речовини або забороненого методу;

– ухиляння, відмова або неявка спортсмена для забору проби;

– порушення спортсменом порядку надання інформації про місцезнаходження;

– втручання або спроба втручання в будь-яку стадію допінг-контролю; володіння забороненою речовиною або забороненим методом;

– розповсюдження або спроба розповсюдження будь-якої забороненої речовини або забороненого методу;

– призначення або спроба призначення спортсмену будь-якої забороненої речовини або забороненого методу;

– умисна співучасть в порушенні або приховуванні порушення антидопінгових правил;

– заборонена співпраця з особами, які відбувають відсторонення за порушення антидопінгових правил [3].

Згідно з регламентом Міжнародного олімпійського комітету, категорія «допінг» охоплює такі складові:

– Заборонені фармакологічні групи: сюди входять анаболічні стероїди, препарати групи бета-блокаторів, сечогінні засоби (діуретики), стимулюючі речовини та наркотичні анальгетики.

– Спеціалізовані методи: маніпуляції з кров'ю (зокрема переливання власної крові або використання еритропоетину) та застосування засобів для розширення об'єму плазми.

– Речовини з обмеженим доступом: засоби, використання яких під час турнірів суворо лімітоване і без відповідного медичного обґрунтування вважається порушенням антидопінгових правил [4].

Біологічний вплив допінгових засобів на організм є надзвичайно різноплановим. Наприклад, психостимулятори активують центральну нервову, серцево-судинну та дихальну системи, посилюючи м'язову енергію та впевненість, проте водночас виснажують внутрішні ресурси організму. Сильнодійні анальгетики пригнічують больову чутливість, дозволяючи ігнорувати втому, тоді як анаболічні стероїди стимулюють ріст м'язової маси та прискорюють адаптацію до навантажень через інтенсифікацію синтезу білка. Своєю чергою, бета-блокатори допомагають нівелювати вплив адреналіну, забезпечуючи психологічну стійкість та спокій під час змагань.

Специфіка правового регулювання у цій сфері полягає в тому, що більшість допінгових речовин не є забороненими у цивільному обігу і широко застосовуються в офіційній медицині. Саме тому протидія їхньому вживанню в спорті покладається не на правоохоронні органи, а на спеціалізовані неурядові спортивні організації. Попри свій громадський статус, ці структури наділені особливими контрольно-наглядовими та процесуальними повноваженнями, рішення яких мають імперативний характер для всіх учасників професійного спорту.

Вплив заборонених фармакологічних засобів на фізіологію спортсмена є комплексним і часто суперечливим. Дія препаратів залежить від їхнього класу, наприклад, психостимулятори штучно мобілізують ресурси ЦНС, серця та дихальної системи. Це дозволяє відчути приплив сил, проте ціною такого «допінгового» ресурсу є швидке виснаження організму. Анальгетики «вимикають» больові сигнали, через що спортсмен може перетренуватися або не помітити серйозної травми. Анаболічні стероїди активізують синтез білка, що сприяє швидкій гіпертрофії м'язів та пришвидшеному відновленню. Бета-блокатори пригнічують дію адреналіну, дозволяючи атлету зберігати стабільність та емоційну рівновагу в умовах стресових змагань. Цікавим парадоксом є те, що більшість «допінгових» речовин не вважаються забороненими препаратами у повсякденному медичному житті. Вони цілком легально використовуються для лікування хворих. Через це боротьба з допінгом у спорті виходить за межі компетенції поліції чи правоохоронців і переходить у площину спеціалізованих спортивних інституцій. Попри статус неурядових організацій (ГО), ці структури мають унікальні юридичні важелі впливу. Вони розробляють власні процесуальні правила, які для будь-якого професійного атлета є обов'язковими до виконання під загрозою дискваліфікації. Тобто, спорт у цьому сенсі створює власну автономну правову систему.

Правове регулювання протидії застосуванням допінгу здійснюється на основі Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті та Всесвітнім антидопінговим кодексом [5]. На національному рівні правові організаційні засади здійснення антидопінгового контролю регулюються Законом України «Про антидопінгову діяльність у спорті» [6].

Важливим кроком у межах реалізації антидопінгового контролю стало створення у 2002 році Національного антидопінгового центру (далі – НАДЦ). Ключова місія цієї установи полягає у запобіганні обігу та вживанню заборонених речовин. Діяльність НАДЦ охоплює широкий спектр напрямів: від проведення просвітницьких кампаній та взаємодії з медіа до безпосереднього тестування спортсменів [7, с. 133].

Проте пріоритетним завданням Центру залишається забезпечення неухильного дотримання регламентів ВАДА (WADA), зокрема положень Всесвітнього антидопінгового кодексу, актуального Забороненого списку та інших міжнародних стандартів [4, с. 21].

Йдеться лише про мінімізацію поширеності цього негативного явища. Про це свідчить вся історія антидопінгової боротьби. Єдиної точки зору на це питання немає навіть серед провідних авторитетів у спорті. Результати участі спортсменів у командних змаганнях, що розпочалися, анулюються у разі встановлення факту застосування допінгу одним із членів такої команди.

Допінг в спорті – це обман. Він порушує принципи спортивної доброчесності та справедливої гри. У змаганнях важлива не тільки перемога, а й чесна конкуренція. Використання допінгових препаратів створює нерівні умови у досягненні спортивного результату та завдає шкоди престижу країни і команди, а також створює загрозу для життя та здоров'я самих спортсменів.

Допінг – це порушення одного або декількох антидопінгових правил. Якщо антидопінгове правило порушується, то причетні до цього особи можуть бути притягнуті до відповідальності за таке порушення. Заборона значного переліку медичних препаратів у спортивній сфері зумовлена передусім необхідністю захисту фізіологічного стану спортсменів від їхнього руйнівного впливу.

Україна ще у 2001 році ратифікувала Антидопінгову конвенцію Ради Європи [8], а у 2004 році -Додатковий протокол до неї [9]. Крім того, у 2006 році Україна увійшла до числа перших країн, що підтримали Міжнародну конвенцію ЮНЕСКО про боротьбу з допінгом у спорті [10].

Згідно з положеннями статті 2 Всесвітнього антидопінгового кодексу [4 с. 13], склад правопорушень у сфері спорту не обмежується лише фактом вживання заборонених речовин. Юридична відповідальність охоплює широке коло протиправних діянь, які можна класифікувати за одинадцятьма ключовими напрямами.

По-перше, це безпосередня наявність недозволених субстанцій, їхніх метаболітів чи специфічних маркерів у біологічних пробах атлета, а також фактичне використання або спроба застосування заборонених методів, що може бути підтверджено даними біологічного паспорта.

По-друге, значна увага приділяється процедурній дисципліні: правопорушенням вважається свідоме ухилення від тестування, відмова від надання проби або систематичне (тричі протягом року) порушення вимог щодо місцезнаходження.

Окрему категорію становлять дії, спрямовані на дестабілізацію системи контролю, зокрема будь-яке втручання чи фальсифікація процесу відбору проб, а також фізичне або конструктивне володіння забороненими препаратами як самим спортсменом, так і персоналом [3]. Крім того, Кодекс передбачає сувору відповідальність за дії, спрямовані на поширення допінгу: його розповсюдження (продаж, транспортування) та безпосереднє призначення препаратів третім особам.

Завершують цей перелік порушення етичного та управлінського характеру: співучасть у приховуванні фактів допінгу, заборонена співпраця з дискваліфікованими тренерами чи лікарями, а також залякування або переслідування осіб, які повідомляють про випадки порушення антидопінгових правил.

Така розгалужена система правопорушень дозволяє забезпечити комплексний юридичний захист принципу «чистого спорту».

Відповідно до положень пункту 2.1.1 Всесвітнього антидопінгового кодексу [4 с. 14], на кожного спортсмена покладається персональна відповідальність за недопущення потрапляння заборонених субстанцій до свого організму. Правова конструкція цього правила передбачає, що факт наявності забороненої речовини, її маркерів або метаболітів у біологічній пробі спортсмена є самодостатнім доказом скоєння антидопінгового правопорушення. При цьому конкретні обставини, за яких речовина опинилася в організмі, не впливають на сам факт встановлення вини, а враховуються лише як пом'якшувальні або обтяжувальні чинники при визначенні санкцій та тривалості дискваліфікації.

У межах професійної діяльності суб'єкти спорту можуть зіткнутися з низкою правових викликів, зокрема помилковим або фактичним виявленням заборонених компонентів у допінг-пробах; висуненням обвинувачень у спробі застосування недозволених препаратів або методів; виникненням підозр з боку контролюючих інстанцій щодо фальсифікації чи маніпуляцій із результатами тестування.

Окрему увагу варто приділити кримінально-правовій охороні неповнолітніх спортсменів від примусу до використання допінгу. Згідно з нормами статті 323 Кримінального кодексу України: «схиляння осіб, які не досягли повноліття, до вживання заборонених препаратів тягне за собою накладення штрафу (до 50 НМДГ) або ж заборону обіймати певні посади чи вести професійну діяльність на строк до трьох років». Законом передбачено суворіші санкції у випадках, коли суб'єктом злочину є особи, відповідальні за виховання (батьки, опікуни), або тренери, а також у разі рецидиву. У таких ситуаціях міра покарання посилюється до обмеження чи позбавлення волі строком до двох років [11].

У сфері допінгу ключовим органом є Спортивний арбітражний суд у Лозанні (CAS). Спортсмени часто сприймають звернення до CAS як останню спробу домогтися справедливості та зняти санкції, накладені національними антидопінговими організаціями. Попри те, що рішення CAS можна оскаржити у Федеральному суді Швейцарії, перелік підстав для такого оскарження є дуже вузьким і такі рішення скасовуються лише у виняткових випадках, переважно коли у ході розгляду справи мали місце значні порушення процедури. Наприклад, у справі Гільєрмо Каньяса проти ATP Tour, Федеральний трибунал скасував рішення CAS саме через порушення фундаментального права спортсмена бути почутим. Цей випадок підкреслює, що успіх апеляції до швейцарського суду залежить від доведення грубих помилок у процедурі розгляду, а не від переоцінки по суті справи [12].

Вивчення прецедентів Спортивного арбітражного суду (CAS) є критично важливим для розуміння правових стандартів доказування та принципів призначення санкцій у допінгових спорах. Показовим прикладом у цьому контексті стала резонансна справа іспанського велогонщика Альберто Контадора. Після виявлення в його пробах кленбутеролу під час «Тур де Франс» 2010 року, попри підтримку з боку іспанської федерації, UCI та WADA подали апеляції до CAS [12]. Ця справа викликала значне суспільне обговорення через суперечливість вердикту: арбітраж не зміг однозначно довести факт умисного вживання препарату або точно встановити шлях його потрапляння в організм спортсмена.

Особливої уваги набуває дослідження практичного аспекту реалізації кримінальної відповідальності. Варто зауважити, що незважаючи на чітко визначені санкції, категорія справ щодо допінгу в українських судах залишається досить специфічною та нечисленною, що часто зумовлено високим рівнем латентності цих злочинів у спортивній середовищі. Наприклад у справі № 757/12384/21-ц від 18 липня 2022 р., позивач (спортсменка) звернулася до суду з позовом проти Національного антидопінгового центру України. Основна її вимога – визнати незаконним та скасувати рішення Дисциплінарної комісії НАДЦ про її дискваліфікацію на 4 роки через виявлення забороненої речовини (остарину) у біологічній пробі. Позивачка стверджувала, що заборонена речовина потрапила до її організму випадково внаслідок вживання забрудненої харчової добавки, у зв'язку з чим вона вимагала поновлення свого статусу як «чистого» спортсмена. Водночас вона зазначала, що під час розгляду справи Дисциплінарною комісією було допущено порушення норм права, зокрема її права на захист [13].

Суд зазначив, що рішення Дисциплінарної антидопінгової комісії за загальним правилом оскаржуються до Апеляційної антидопінгової комісії, а згодом – до Спортивного арбітражного суду (CAS) у Лозанні. Цивільні суди загальної юрисдикції мають обмежені повноваження щодо перегляду професійних спортивних санкцій, якщо не доведено грубих порушень процедури, які неможливо виправити в межах спортивного правосуддя. Суд ухвалив рішення про відмову у задоволенні позову [13]. Дана справа підтверджує практичний аспект, що в Україні суди загальної юрисдикції дотримуються принципу автономії спортивного права. Вони визнають пріоритет спеціалізованих антидопінгових органів та міжнародних стандартів у вирішенні спорів щодо допінгу. Це означає, що спортс-

мен практично не може скасувати дискваліфікацію через звичайний районний суд, якщо він не пройшов усі щаблі апеляції всередині антидопінгової системи.

Тематика відповідальності спортсмена за наявність заборонених речовин в організмі, навіть за відсутності наміру їх вживати є актуальною. У професійному спорті навіть мізерна концентрація такої речовини може спричинити багаторічне відсторонення, що часто означає фактичне завершення кар'єри. Питання про застосування санкцій до спортсмена, який не знав або не усвідомлював, що вживає заборонену речовину, є складним як з фактичної, так і з правової точки зору. Його вирішення потребує аналізу норм міжнародного антидопінгового регулювання, насамперед, положення Всесвітнього антидопінгового кодексу WADA, а також сформованої практики Спортивного арбітражного суду в Лозанні (далі – CAS). Водночас варто зауважити, що останнім часом CAS став більше уваги приділяти намірам спортсменів. У 2021 році лідер збірної України зі спортивної гімнастики Олег Верняєв подав апеляцію на рішення Фонду етики з гімнастики та Міжнародної федерації гімнастики, заперечуючи умисне вживання мельдонію, знайденого під час тестування у 2020 році. Спортсмен наголошував, що ймовірне потрапляння речовини відбулося через заражену їжу, виготовлену в білорусі та росії, та придбану в комерційному супермаркеті. Також був взятий до уваги той факт, що мельдоній не має запаху чи смаку, а тому його споживання могло бути несвідомим. Враховуючи це, CAS у справі CAS 2021/A/8210 визнав, що спортсмен вживав допінг несвідомо та зменшив строк дискваліфікації з 4 до 2 років [14].

Ще один приклад. 15-річна гімнастка Анастасія Мельниченко отримала позитивний допінг-тест на фуросемід – діуретик, заборонений WADA через його здатність маскувати інші речовини. Проте з'ясувалося, що препарат був призначений спортсменці її лікарем, без належної перевірки на відповідність антидопінговим нормам. Попри молодий вік спортсменки та відсутність наміру порушити правила, арбітри визнали факт порушення та дискваліфікували Мельниченко на 4 місяці з дати ухвалення рішення (справа CAS 2011/A/2403) [15]. Після цього Міжнародна федерація гімнастики (FIG) дискваліфікувала тренерів спортсменки на 6 місяців через зневажливе ставлення до обов'язку ознайомленням атлетів з антидопінговими правилами.

Висновки. У сучасному спортивному праві допінг перестав бути суто медичною чи етичною категорією. Це складне юридичне правопорушення, що охоплює широку сукупність дій – від наявності забороненої речовини до процедурних порушень та забороненої співпраці.

Аналіз судової практики, зокрема рішень CAS та українських судів, підтверджує, що сфера антидопінгового контролю є автономною правовою системою. Національні суди загальної юрисдикції переважно визнають пріоритет спеціалізованих антидопінгових інституцій, що робить знання регламентів ВАДА критично важливим для захисту прав спортсменів.

Персональна юридична відповідальність спортсмена залишається наріжним камнем антидопінгової політики. Водночас сучасна практика Спортивного арбітражного суду демонструє тенденцію до глибшого аналізу суб'єктивної сторони порушення (наявності умислу), що дозволяє диференціювати санкції залежно від обставин потрапляння речовини в організм.

З огляду на жорсткість санкцій та комерціалізацію спорту, ключовим елементом захисту кар'єри спортсмена стає не лише дотримання правил, а й превентивне юридичне консультування.

Особливої уваги потребує захист неповнолітніх та посилення відповідальності персоналу (тренерів, лікарів), чия недбалість часто стає причиною дискваліфікації спортсменів.

Перспективним напрямом дослідження вважаємо аналіз процесуальних гарантій захисту прав спортсменів у межах розгляду справ у Спортивному арбітражному суді, зокрема в контексті стандарту доказування, що застосовується Спортивним арбітражним судом. У контексті процесуальних гарантій важливо дослідити, чи забезпечує цей стандарт належний баланс між ефективністю боротьби з допінгом та захистом фундаментальних прав спортсмена. Зокрема, предметом дослідження має стати практика CAS щодо розподілу тягаря доказування, де на атлета покладається обов'язок спростувати презумпцію вини, що по суті є відходом від класичного принципу презумпції невинуватості.

ЛІТЕРАТУРА

1. МОК може посилити санкції проти російських спортсменів через допінг. *Сайт Радіо Свобода*. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/news/27865712.html (дата звернення: 08.03.2026 р.).
2. Ingle S. Usain Bolt warns fellow athletes: stop doping or the sport will die. *the Guardian*. URL: https://www.theguardian.com/sport/2017/aug/01/usain-bolt-warns-athletes-stop-doping-or-sport-will-die (дата звернення: 08.03.2026).
3. Допінгові порушення – антидопінг у спорті. URL: https://iskor.net/praktiki/doping.html (дата звернення: 08.03.2026 р.).
4. Всесвітній антидопінговий кодекс: Всесвітнє антидопінгове агентство. *Національний антидопінговий центр.* 109 С. URL: https://fspu.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/5-3_WADA-Code_UA.pdf (дата звернення: 08.03.2026 р.).
5. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті : Конвенція від 18.11.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007#Text (дата звернення: 03.03.2026 р.).
6. Про антидопінгову діяльність у спорті : Закон України від 26.01.2022 р. *База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text (дата звернення: 03.03.2026 р.).
7. Фасій Б., Височин Д. Вживання допінгу в спорті: запобігання та протидія: Новітні кримінально-правові дослідження. *Альманах наукових праць*. Миколаїв : МІП НУ ОЮА, 2021 С. 132-136.
8. Антидопінгова конвенція: Конвенція від 16.11.1989 р. № ETS N 135. Рада Європи. *База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index (дата звернення: 17.03.2026 р.).
9. Додатковий протокол до Антидопінгової Конвенції: Протокол від 12.09.2002 р. № ETS N 188. Рада Європи. *База даних (БД) «Законодавство України»/ Верховна Рада (ВР) України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_519#Text (дата звернення: 17.03.2026 р.).
10. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті : Конвенція від 18.11.2005 р. *ЮНЕСКО. База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007#Text (дата звернення: 17.03.2026 р.).
11. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 08.03.2026 р.).
12. Фактори, що мають вплив у допінгових справах. *Сайт LCF*. URL: https://lcf.ua/thought-leadership/international-arbitration/faktori-shho-mayut-vpliv-u-dopingovih-spravah/ (дата звернення: 08.03.2026).
13. Єдиний державний реєстр судових рішень. Справа № 757/12384/21-ц від 18 липня 2022 р. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/105274356 (дата звернення: 08.03.2026 р.).
14. Скандал із допінгом: український гімнаст Верняєв оскаржує рішення про дискваліфікацію. *Сайт. ФАКТИ ICTV*. URL: https://fakty.com.ua/ua/sport/olimpijski-igry/20210809-skandal-iz-dopingom-ukrayinskyj-gimnast-vernyayev-oskarzhuye-rishennya-pro-dyskvalifikatsiyu/ (дата звернення: 10.03.2026).
15. CAS 2011/A/2403 World Anti-Doping Agency (WADA) v. Fédération Internationale de Gymnastique (FIG) & Anastasiya Melnychenko. ARBITRAL AWARD URL: https://uaa.in.ua/uploads/kucher/2403.pdf (дата звернення: 10.03.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 25.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.05.2026